

ผู้บวชใหม่

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแก อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังหน่อย ฟังธรรม พระเราถ้าไม่ฟังธรรมนะมันจะไม่มีที่ฟัง เพราะพระเรา ถ้าเราบวชแล้ว เราอยู่ด้วยตัวของเราเห็นไหม เราก็ว่าเรามีปัญญา เราก็ได้ศึกษามาแล้ว เราเข้าใจธรรมะแล้ว เราก็จะปฏิบัติของเรา เราเข้าใจตัวเราเองไป

ฟังธรรม ธรรมะคือสัจธรรม สัจจะความจริง เพียงแต่เรายังไม่เข้าถึงสัจจะความจริง เราจะรู้สัจจะความจริงอันนั้นไม่ได้ เรารู้สัจจะความจริงอันนั้นได้ เรารู้ด้วยสมมุติ สัจจะ สมมุติสัจจะ ทั้งๆ ที่สัจจะความจริงที่เราศึกษานั้น ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เราบอกว่าเป็นปรมัตถธรรม เราศึกษาปรมัตถธรรม

แต่ตัวเราเองต่างหากเป็นสมมุติสัจจะ สมมุติสัจจะนะ เพราะจริงตามสมมุติ สมมุติสัจจะนี้จะเข้าไปถึงอริยสัจจะที่สัจจะความจริงอันนั้น มันเหมือนกับกาลเวลาที่มันแตกต่างกัน มันจะให้เข้าถึงเพื่อจะสมานเป็นเนื้อเดียวกันเป็นไปไม่ได้ ฉะนั้นการฟังธรรมเป็นการเตือนตัวเรานะ

ในพรรษา เราเข้าพรรษากันมา พอ ๑ พรรษาแล้วนี่ ใน ๑ พรรษา ๓ เดือนนี้ไปไหนไม่ได้ ทั้งๆ ที่มันก็เป็นเวลาเหมือนกัน แต่ขณะที่เป็นวันเวลาเหมือนกัน แต่ในพรรษานั้นเราไปไหนไม่ได้ มันก็มีอะไรสิ่งที่เป็นข้อกติกาในหัวใจของเรา

พอออกพรรษาแล้วเห็นไหม มันเปิดโล่งหมดเลย เปิดโล่งว่านอกพรรษานี้ พระภิกษุบวชแล้วเหมือนกับบนบก มีปีกและหาง บินขาดคั้นแล้วจะโบยบินไปโดยธรรมชาติของมัน

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราจะออกวิเวก ออกหาความสงบสงัด ออกไปประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม เหมือนนกมีปีกกับหาง พระเราเหมือนนกมีปีกกับหาง ไม่ติดในที่อยู่ ไม่ติดในต่าง ๆ ทั้งสิ้น มันออกแสวงหาความสงบวิเวกไปข้างหน้าได้

ฉะนั้นเวลาออกพรรษาแล้วมันถึงปลอดโปร่งไป ปลอดโปร่งว่าเราจะมีโอกาสได้ ขยับขยาย แล้วมีโอกาสที่จะไปไหนก็ได้ สิ่งนี้มันเป็นเรื่องของกาลเวลาเหมือนกัน แต่กาลเวลาอันหนึ่งเห็นไหม ทำไมมันบีบคั้นเราได้ละ กาลเวลาอันหนึ่งก็วันเวลาเหมือนกัน ๒๔ ชั่วโมงเหมือนกัน ทำไมมันบีบคั้นเรา ไม่ได้มีน้ำหนักเหมือนอย่างนั้น

น้ำหนักการบีบคั้นมันเกิดจากใครละ มันเกิดจากทิวิมานะ จากคณหาทะยานอยาก เกิดจากความเห็นผิดของเราทั้งนั้นเลย วันเวลาก็เป็นวันเวลาอยู่ธรรมชาติของมัน อย่างนั้นแหละ แต่เพราะความเห็นของเรา เพราะคติที่เราผูกขึ้นมาในหัวใจของเรา มันให้น้ำหนักกับเราเห็นไหม สิ่งที่มีน้ำหนักกับเรา พอมันพ้นจากกาลเวลาอันนั้นไปแล้วมันก็จบสิ้นของมันไป

นี่วันนี้เห็นไหม เรามาฟังธรรมกัน ฟังธรรม วันเวลามันล่วงไปๆ ถ้าเราจะมีความมั่นคงของเรา เราจะมีจุดยืนของเรา เราต้องคอยตรวจสอบเรา การตรวจสอบเรา ฟังธรรม เพื่อตรวจสอบเราไป ให้มันมีสติ ให้มีสัมปชัญญะ ให้มันรู้สึกตัวตนของเราขึ้นมา

สามัญสำนึกของมนุษย์ ! ถ้าสามัญสำนึกของมนุษย์ เรายังมีสติสำนึกอยู่ การกระทำของเราจะผิดพลาดน้อยลง ความไม่ผิดพลาดเลยมันเป็นไปไม่ได้ เพราะคนเรามันขาดสติ เวลามันเป็นสมมุติอยู่มันก็ยังขาดสติอยู่ มันยังมีความผิดพลาดของมันใช่ไหม

แต่ถ้าการฟังธรรมมันเตือนสติเรา มันเตือนสามัญสำนึกของเรา ถ้าเรายังมีสามัญสำนึก เราจะทำสิ่งใดความผิดพลาดมันก็น้อยลง นี้มีความสำนึกอย่างนี้ นี้พูดถึงการฟังธรรม

ถ้าเราฟังธรรมของเราขึ้นมาเพื่อเตือนตัวเรานะ ผู้แสดงธรรม แสดงธรรมไปตามสัจจะความจริงอันนั้น ถ้าสัจจะอันนี้มันเป็นความจริง แล้วผู้แสดงถ้ามีจุดยืน มีความรู้สึกความเป็นจริงนั้น มันออกมาจากความจริงอันนั้น มันฟังแล้วเห็นไหม มันหาที่ค้านไม่ได้แล้ว

เราจะค้ำ ค้ำจากกิริยานี้แหละ ค้ำจากสิ่งภายนอกว่าสิ่งนั้นทำไมพูดไม่นิ่ม นวลอ่อนหวาน ไม่พูดเอาอกเอาใจ พูดเอาอกเอาใจมันก็พูดเอาอกเอาใจกิเลสใจ กิเลสมัน ต้องการความเอาอกเอาใจมัน มันจะชี้หัวเราใจ การชี้หัวเราเห็นไหม กิเลสของเราแต่ๆ เลย ความรู้สึกในหัวใจของเราแต่ๆ เลย แล้วเวลามันให้ผลกับเรานี้ มันเจ็บปวดแสบร้อน ให้ใครล่ะ มันเป็นของเราใช่ไหม

เรามาบวชเป็นพระเป็นเจ้า ผู้ที่บวชเก่าเห็นไหม ผู้ที่บวชเก่าอายุพรรษาที่มาก ขึ้นมา ผู้ที่บวชใหม่เห็นไหม สังคมเรามีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ศาสนาทายาทมิ เข้ามือออกอยู่เป็นปกติธรรมดาความเป็นปกติของมัน มันเป็นปกติธรรมดาของมันอยู่แล้ว นี่สิ่งที่เป็นปกติธรรมดาใช่ไหม

แต่ความที่ไม่เป็นธรรมาค่ะ ไม่ธรรมาคือเราใจ สิ่งที่เราไม่เป็นธรรมาคงจะ เราจะเอาความจริงของเราใจ ถ้าเรามีความจริงของเราเราจะเข้าสู่ความจริงอันนั้นได้ ความจริงอันนั้นมันอยู่ที่ไหน ความจริงอันนั้นมันเป็นสัจจะความจริงอันหนึ่ง ทั้งๆ ที่มัน อยู่กับเรา ทั้งๆ ที่มันเป็นหัวใจของเราที่สัมผัสความจริงอันนั้น แต่เราสัมผัสความจริงอัน นั้นไม่ได้เลยเพราะว่ามันเป็นอนิจจัง

ความคิดของเราเห็นไหม เวลาเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้า เรามีความเชื่อมั่นมาก เรามีความเชื่อมั่น เรามีความอบอุ่นมาก เรามีความมั่นคงของเรา แต่อีกสักพักหนึ่งมันก็คลอนแคลนของมันไป มันมีความลึกลับสงสัยเป็นธรรมดา เพราะมันเป็นสมมุติสัจจะ

แต่ถ้ามันเป็นธรรมะสัจจะล่ะ เป็นอริยสัจขึ้นมา เป็นความเป็นจริงขึ้นมาล่ะ มัน เป็นความจริงขึ้นมาเพราะมันเป็นความจริงของมันขึ้นมาโดยในตัวมันเอง ถ้าเป็นความ จริงในตัวมันเองนะ มันจะมีสิ่งใดมาโยกคลอนตัวมันล่ะ

สิ่งที่โยกคลอนมันอยู่ข้างนอกใช่ไหม คุณติ เสียงต่างๆ รถต่างๆ มันอยู่ภายนอกใช่ ไหม เราต่างหากที่ไปเอามันมาใช่ไหม แต่เราไม่ใช่คนใบ้คนบ้าเราถึงไม่ได้ยินเสียงใดๆ เลย เราจะไม่รู้รู้อะไรใดๆ เลย เราไม่ใช่คนใบ้ เราไม่รู้หมดล่ะ เราเข้าใจหมดล่ะ ถ้าเรามี สติสัมปชัญญะมันก็ไม่ใช่เรื่องของเราเราก็วางไว้ได้ เห็นไหม

รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร แต่มันเป็นประโยชน์กับทางโลกเขา ถ้าทางโลกเขาเห็นใหม่ คุณ ฐู่เขาฐู่เรานี่ ประกอบธุรกิจสิ่งใด มันก็จะประสบความสำเร็จทั้งนั้นถ้าฐู่เขาฐู่เรา ฐู่แต่เขาหรือฐู่แต่เรามันก็ขาดตกบกพร่องไปเป็นธรรมดา

แต่ถ้ามันเป็นธรรมะของเราละ ธรรมะของเรามันต้องรู้เราก่อน ถ้ารู้เราก่อนถ้าเราควบคุมเราได้ เราฐู่ของเราได้ตามความเป็นจริงแล้วนะ ช้างนอกมันจะมีสิ่งใดที่มันจะมาโยกคลอนสิ่งตั้งจะความจริงอันนี้ได้ มันโยกคลอนสิ่งตั้งจะความจริงอันนี้ได้เลย ถ้ามันโยกสิ่งตั้งจะความจริงอันนี้ได้ ทำไม่ถึงโยกคลอนไม่ได้

ผู้บวชใหม่ เห็นใหม่ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้บวชใหม่ พระบวชใหม่ ทนคำสอนได้ยากเพราะอะไร เพราะมันเป็นนิสัย มันยังเป็นนิสัยกฤหัสถ์ กฤหัสถ์เห็นใหม่ นิสัยของเขาประชาธิปไตยๆ สิทธิเสรีภาพ สิทธิของเขา เขามีสิทธิของเขา

ธรรมาธิปไตย ! ธรรมาธิปไตยเห็นใหม่ สิ่งที่เป็นฆราวาส ฆราวาสธรรม แต่เราบวชขึ้นมาเราเป็นภิกษุ เรายอมรับธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อน ถ้ายอมรับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยอันนั้น ถ้าเราประพฤติปฏิบัติเข้าไปเราจะเห็นคุณของมันไป

เหมือนคนเป็นไข้ ถ้าคนไม่เป็นไข้จะไม่เห็นประโยชน์ของยา แต่คนที่ เป็นไข้แล้ว จะเห็นประโยชน์ของยา นี่ก็เหมือนกัน เราศึกษาธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเราเห็นความบกพร่องของเราเห็นใหม่ เราจะเห็นธรรมวินัยเป็นประโยชน์กับเรามากเลย

แต่เรายังไม่เห็นความบกพร่องของเราเห็นใหม่

๑. ไม่เห็นความบกพร่องด้วย

๒. เวลาเรามีมองมูมมองเข้ามา ทุกคนมองเรื่องศาสนาจะว่าเป็นของศรี ของถ้าสมัยนะ ทุกคนมองกันอย่างนั้น

แล้วเวลาเราบวชเข้ามาเราก็เคยคิดอย่างนั้น เพราะมันเหมือนมันพันยุคพันวัยใน พันยุคพันสมัย อย่างเช่น การเดินทางต่างๆ มันก็เดือดร้อนกันไปหมด เพราะตอนที่ยัง เชี่ยวอยู่มันก็เป็นอย่างนั้น

แต่ถ้าเรามาพิจารณาของเราโดยธรรมนะ มุมมองของผู้ใหญ่กับมุมมองของเด็ก ในมุมมองของเด็กเรายังไม่เป็นผู้ใหญ่ใช่ไหม ในการเดินทาง การต่างๆ เราต้องการความ สะดวก เราต้องการคนเห็นใจเราเพราะเราเป็นเด็ก

แต่ถ้าเป็นผู้ใหญ่แล้ว พอจิตใจเราเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา การเดินทางนั้นมันเป็นของที่ทำไม่จะต้องเดินทาง ถ้าการเดินทางนั้นเราเดินทางโดยผู้ใหญ่ เราเดินทางด้วยความไม่ รีบเร่ง เราไปอย่างไรก็ได้ สิ่งนั้น สิ่งที่จะช้าหรือจะเร็ว หรือการต้องการ การนัดหมายนั้น มันเป็นเรื่องของโลกนะ

แต่ถ้าเราเดินทางกันโดยธรรม โดยการวิเวกเห็นใหม่ เราอาศัยความสงบสังัดของ เราไป มันไปเมื่อไหร่ก็ได้ มันจะไม่ตื่นเดินไปกับทางโลกเขา นี่พูดถึงมุมมองของเด็กกับ มุมมองของผู้ใหญ่ มุมมองของพระบวชใหม่กับมุมมองของพระที่อยู่ในสังคมในบวช พระที่มีอายุพรรษามากนี้ แบบว่าจุกยื่นมันเปลี่ยนแปลงไป

นี่ถ้าเรายังเป็นพระบวชใหม่ เรามีมุมมองอย่างนั้น เรามีความรู้สึกของเราอย่างนั้น นี่ความเห็นของเรา ถ้ามันบวชเก่าขึ้นมา เรามีนิสัยขึ้นมา มันจะพัฒนาของมันไป สิ่ง ที่พัฒนานี้ มันจะพัฒนามาจากไหนล่ะ มันพัฒนาจากประสบการณ์ ประสบการณ์ของจิต เวลาเรามองไปสังคม เรามองไปทางโลก ถ้าเรามีประสบการณ์ขึ้นมาเราจะอ่านสังคมนั้น ออก

แต่ถ้าเรายังไม่มีประสบการณ์ขึ้นมา มันน่าเห็นใจไปทุกๆ ฝ่าย เวลาโยมเข้ามาเขาก็ทุกข์ยากของเขาขึ้นมา เขาก็ต้องหนีร้อนมาพึ่งเย็นเป็นธรรมดา เราเป็นพระเป็นเจ้าเห็น ใหม่ ถ้าเราหนีร้อนมาพึ่งเย็น เราจะมีคามเย็นใจให้เขาพึ่ง แล้วเอาความเย็นใจให้เขาพึ่ง ความ เย็นของเขา แล้วเกิดว่าเขามีความเย็นของเขา แล้วเขามารบกวนในข้อปฏิบัติของเราล่ะ

นี่มันถึงต้องมีระยะห่าง มันต้องมีความเข้าใจว่าสมควรแค่ไหน เห็นไหม จีดวงของเขา เขามีจีดวงขนาดไหน ระยะห่างของเรา พระของเราจะรักษาความวิเวกของเรา ความสงบสงัดของเราได้แค่ไหน นี่รักษาจากข้อวัตรปฏิบัตินะ

แล้วถ้ารักษาจากหัวใจของเราละ ถ้าหัวใจเราอ่อนแอไปมากกว่านั้นนะ เราจะเห็นคุณค่าของเขา เราสงสารเขา นี่ไง เห็นไหม รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร มันอยู่ข้างนอกนะ แต่เราเอามาเหยียบย่ำหัวใจของเราเองไง ถ้าจิตใจเราอ่อนแอ จิตใจเราไม่มีจุดยืนขึ้นมา มันก็จะมาเหยียบย่ำเราเห็นไหม เพราะเราเมตตาเขา แต่เราต้องมีจุดยืนของเรา

คำว่าจุดยืนของเรา ถ้าเกิดคนเขามองเขาบอกว่าเป็นการโหดร้าย คำว่าโหดร้าย เหมือนกับพ่อแม่เลย พ่อแม่ต้องการให้ลูกเป็นคนดี พ่อแม่ต้องส่งลูกไปเรียนในที่ต่างๆ ไปเรียนประจำต่างๆ เหมือนเอาลูกไปทรมานนะ แต่พ่อแม่ก็ต้องทำเพราะพ่อแม่ต้องการให้ลูกของเรามีการศึกษา ต้องให้ลูกของเราได้ทันสังคมเขา

นี่ก็เหมือนกัน เรารู้ว่าเราโหดร้าย... เราไม่ได้โหดร้าย เราต้องการพัฒนาเขา ถ้าเขาได้พัฒนาของเขาขึ้นมา ถ้าจิตใจเขาพัฒนาขึ้นมา พอเขาเข้ามาแล้วเขาจะซาบซึ้งของเขา แต่จิตใจถ้าเราอ่อนแอเกินไป เราไม่จุดยืนของเรา เราอ่อนแอเกินไป เราไปสงสารเขา แล้วข้อวัตรของเขา เราพัฒนาเขาขึ้นมาไม่ได้ไง เห็นไหม

เราถึงต้องย้อนกลับมาดูเรา ถ้าย้อนกลับมาดูเราแล้วเราต้องพัฒนาใจของเราให้ได้ ถ้าพัฒนาใจของเราให้ได้ นี่ ! นี่ ! สิ่งที่เราพัฒนาได้เห็นไหม คุณ ถ้าจิตมันมีความเข้มแข็งของมันขึ้นมา สิ่งต่างๆ ที่ว่ามันเป็นความทุกข์ความยากต่างๆ ที่เรามอง มันเป็นเรื่องเล็กน้อยทั้งหมดเลย

ถ้าเรามีเป้าหมายไปสู่ธรรม มีเป้าหมายไปสู่สัจจะความจริง เครื่องอาศัยปัจจัยภายนอกมันก็เป็นเครื่องอาศัยปัจจัยภายนอก แต่เวลาเราบวชเข้ามา ถ้าเราเห็นว่าเครื่องอาศัยมีความจำเป็น เห็นไหม ถ้าเครื่องอาศัยเป็นความจำเป็น เครื่องอาศัยนั้นมันก็เหยียบย่ำใจเรา ถ้าเครื่องอาศัยมันเหยียบย่ำใจเรานะ ใจเรามันก็อ่อนแอกับปัจจัยเครื่องอาศัยนั้น ถ้ามันเครื่องอาศัยนั้นเราแค่อาศัยพอหลบปัจจัยเครื่องอาศัยให้การประพฤติปฏิบัติ ให้เราพอมีทำ พอเป็นไปเห็นไหม

สิ่งที่ขึ้นไป นกยังมีรังมีรัง นกมันต้องอาศัยของมันเห็นไหม พระก็ต้องมีรังมีรัง เพราะธรรมวินัยมีอยู่แล้วนะ วัฏฏีวัตร วัตรต่างๆ ข้อปฏิบัติในการดำรงชีวิต พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้หมดแล้ว สิ่งนี้บัญญัติไว้แล้ว เราอาศัยปฏิบัติเท่านั้นพอ ถ้าอาศัยเท่านั้นพอ เราย้อนกลับมาถึงหน้าที่การงานของเราเห็นไหม

หน้าที่... เราบวชมาเพื่ออะไร ไซ้ ! เราบวชมาชั่วคราว เราบวชมาเพื่อบุญกุศลของเรา การบวชนี้เป็นกุศลแล้วนะ เพราะอะไร เพราะการบวชนี้เป็นบุญกุศล เพราะสังกมมันจะหมุนเวียนไปได้ บริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา

ดูสิ เวลาพระเราธุดงค์ไปเห็นไหม ดูสิ ในป่าเขาขนาดไหนก็ยังมีบ้านคน แล้วบ้านคนนั้นมี ๒ - ๓ หลังคาเรือนเราก็อาศัยบิณฑบาตเขาฉันได้แล้ว เห็นไหม แล้วถ้าเกิดไม่มีพระล่ะ เขาก็ไม่มีโอกาสได้บุญของเขา มันอยู่ที่หัวใจคนหยาบคนละเอียด

ถ้าหัวใจคนเขาหยาบเห็นไหม พอเห็นพระเข้ามา อ้าว ! เป็นภาระเขาอีกแล้ว แต่ถ้าเป็นคนละเอียดเข้ามา เขาบอกว่าเขามีโอกาสของเขาอีกแล้ว เป็นโอกาสของเขาที่ได้ทำบุญกุศลของเขา เขาได้เสียสละของเขา แต่ถ้าใจเขาหยาบเขาว่าเป็นภาระหน้าที่ของเขา

นี่เหมือนกัน พระเราก็เหมือนกัน ถ้าพระเราละเอียดและหยาบขึ้นมา เป็นแค่ปัจจัยเครื่องอาศัยเห็นไหม สิ่งที่เป็นปัจจัยเครื่องอาศัย ถ้าเราธุดงค์ของเราไปนะ มันก็อาศัยชาวบ้าน ๒ - ๓ หลังคาเรือนเพื่อดำรงชีวิต

แล้วเรามีพระไง มีพระ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา บริษัท ๔ เห็นไหม สังคมมันหมุนเวียนไป ขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไป ภิกษุขาดไป ภิกษุณีขาดไป อุบาสก อุบาสิกาขาดไป พระจะไปอาศัยใคร พระจะปลุกผักปลุกหญ้ากินกันเอง..

เขาก็ทำกันเหมือนกัน แต่ถ้าเขาทำกันอย่างนี้นะ เขาทำของเขาแล้วศาสนา มันจะมั่นคง ศาสนา มันจะเป็นจุดยืน มันจะเป็นหลักชัยของโลกเขาได้อย่างไร ถ้ามันเป็นหลักชัยของโลกของเขาได้เห็นไหม จิตใจเรามั่นคงกว่า มันเสียสละได้หมดละ อดเป็นอด อดอยากเป็นอด ทุกข์เป็นทุกข์ ยากเป็นยาก ไม่ !

ถ้าไม่อย่างนั้นเห็นไหม คุณ ถ้าไม่อย่างนั้น ผู้มีศีลมีธรรมอยู่ในสังคมใดฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล สิ่งต่างๆ มันขับเคลื่อนของมันไปโดยธรรม เห็นไหม ถ้าโดยธรรมมันขับเคลื่อนของมันไป เราเป็นความจริงหรือเปล่า ถ้าเราจริงของเราละ

คำว่าเราจริงของเรา เราเสียสละได้ทั้งชีวิตนะ เราเสียสละได้หมดทุกอย่างเราเสียสละได้ สิ่งที่ยึดมั่นขัดแย้งใจ อ้าว ตายไปเลย ถ้ามันจะตายๆ ไปเลย ถ้าเราคิดได้อย่างนี้ละความเป็นอยู่ของเราจะสบายมากเลย ความเป็นอยู่ของเรามันจะสะดวกสบายมาก

ถ้าความเป็นอยู่เราสะดวกสบายมากเห็นไหม ความเป็นอยู่ของเราถ้าความสะดวกสบาย มันไม่มีสิ่งใดมากังวลกับเราละ กิเลสมันหลอกนะ กิเลสมันบอกว่าขัดข้องไปหมด สรรพสิ่งการประพฤติปฏิบัติต้องมีทุกอย่างสมบูรณ์แล้วเราค่อยประพฤติปฏิบัติ

มันเหมือนมดนะ.. เหมือนมดมันลากอาหารเข้ามาเพื่อมาสะสมไว้เห็นไหม เราต้องเป็นเหมือนมด เราต้องแสวงหามาทุกอย่างมาพร้อมแล้วเราค่อยนั่งสมาธิหรือ ถ้าเราคิดอย่างนั้นมันเหมือนมดต้องหาอาหารนะ มันสะสมเข้ารังของมัน คุณ มันไปแบกไปหามา มันไปลากของมันมานะ

นี่เหมือนกัน ถ้าทุกอย่างมันต้องพร้อมก่อนแล้วเราค่อยประพฤติปฏิบัติเห็นไหม แล้วเมื่อไหร่มันจะได้ประพฤติปฏิบัติละ เพราะหัวใจมันพร่องอยู่เป็นนิจ ไม่มีสิ่งใดถมมันเต็มหรือกัณฑ์หาความทะยานอยากโลกนี้นะไม่มีวันพอ มันล้นฝั่งอยู่ตลอดเวลา แล้วสิ่งที่เราต้องการแสวงหานี้อะไรมันจะพอละ

แต่ถ้าใจมันพอเห็นไหม เราเสียสละได้ทุกๆ อย่าง เลี้ยงชีวิตด้วยปลีแข้ง แค่ว่าดำรงชีวิตของเราได้ ขณะที่เราชุกคักไปเราจะไปตื่นตื่นไปกับสิ่งใดเลย มันต้องมีอคติอยากมีทุกข์มียากนะ บางอย่างมันอดมันอยากมันทุกข์มันยากบ้าง ก็เพื่อ ! เพื่อให้เห็นความขาดแคลน เพื่อให้เห็นความแตกต่าง เห็นไหม

ความแตกต่าง.. เวลาอุดมสมบูรณ์มันเป็นอย่างไร เวลาขาดแคลนขึ้นมามันเป็นอย่างไร แล้วคุณหัวใจเรานั้นไหวไหม เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาทุกคนก็อยากหากิเลส ทุกคนต้องการต่อสู้กับกิเลส แล้วกิเลสมันอยู่ที่ไหน เวลามันขาดแคลน เวลามันขาดตก

บกพร่องมันตื่นตื่นไปกับเขาไหม มีก็กิน ไม่มีก็ไม่กิน อดมือกินมือ อดวัน ๒ วัน มันไม่ตาย พอมันไม่ตายเห็นไหม

ถ้าเราจริงของเรานะ มันตัดความปริโภคกังวลในหัวใจของเราได้หมดนะ ถ้ามันตัดปริโภคกังวลในหัวใจของเราออกไปแล้วนี่ ชีวิตเราจะเป็นอย่างไรละ ความเป็นอยู่ของเราจะเป็นอย่างไร ความเป็นอยู่ของเรามันจะปลอดภัยไหม ถ้าความเป็นอยู่ของเราไม่ปลอดภัยก็เพราะว่าเราไปติดของมันเอง สิ่งต่างๆ เราไปติดของมันเองว่าสิ่งนั้นมีความจำเป็น สิ่งนั้นมีความจำเป็น

มันจำเป็นของใครละ มันจำเป็นของใคร คุณติ ปัจจัยเครื่องอาศัย ปัจจัย ๔ นี้ เห็นไหม ภัณฑบาตมานี่ คุณติ ภิกษุเราแรมคืนก็ไม่ได้ ทุกอย่างก็ไม่ได้ ต้องเป็นตามกาลิก ตามสิ่งที่ภัณฑบาตมาเห็นไหม มันเป็นเรื่องธรรมดา เรารักษาของเราเองเรื่องข้อวัตรปฏิบัติ นะ

นี่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่เห็นแก่ธรรมและวินัย สิ่งต่างๆ มันจะเป็นประโยชน์แก่เรา ถ้าเราเห็นประโยชน์ ถ้าเราเป็นคนดี เรามีศีลจะ มีความจริง ทุกอย่างมันมีคุณค่าขึ้นมาหมดเลย แต่ถ้าจิตใจเราลึ้มเหลวนะ จิตใจเราอ่อนแอ จิตใจเราขี้ทุกขขี้ยากนะ เราจะสะสมมีสมบัติมากขนาดไหน มันก็มีแต่ความทุกข์นะ มันไม่มีประโยชน์อะไรขึ้นมาหรอก

แต่ถ้าเรามีอยู่มีกิน ขาดแคลนขึ้นมาเรามีหมู่คณะเรามีนะ เราเป็นพระด้วยกัน เวลาเราพิจารณาเห็นไหม สิ่งใดขาดตกบกพร่อง เรามีความกระทบกระเทือนกันให้ ตักเตือนกัน ความตักเตือนกันก็เพื่อสังคมา เพื่อสงฆ์ สังฆะเป็นใหญ่ นะ คุณติ เวลาถวายสังฆทาน สังฆทานก็เพื่อของหมู่ชนเรา

หมู่ชนคือสังฆะ แล้วสังฆะจากภายนอก สังฆะจากภายใน ถ้าใจมันเป็นสงฆ์ขึ้นมาเห็นไหม ใจเราเป็นความจริงขึ้นมา มันเป็นขึ้นมาได้อย่างไร แล้วมีจุดยืนอย่างไร จิตใจมันเปลี่ยนแปลงอย่างไร ความเปลี่ยนแปลงของใจมันเปลี่ยนแปลงนะ พอมันเปลี่ยนแปลงแล้วมันคงที่ อรูปธรรมมันไม่มีการเปลี่ยนแปลงถอยหลังกลับมา มันมีแต่เจริญไปข้างหน้าขึ้นไป มันไม่ถอยหลังกลับมา นะ

แต่ถ้ามันถอยหลังกลับมาละเห็นใหม่ มันก็ยังเป็นปุถุชน ปุถุชนเห็นใหม่ ก็ลายฉลุ ปุถุชน ปุถุชนคนหนา มันยังเปลี่ยนแปลง มันเป็นอนิจจัง สรรพสิ่งเป็นอนิจจัง แต่มันเป็นอนิจจังหรือไม่เป็นอนิจจังก็แล้วแต่ มันเป็นความจริงกับเรา เราเป็นความจริงอันนี้ละ เราเกิดมามันเป็นความจริง เราเกิดมาโดยสมมุติสัจจะ มันเป็นความจริงอันหนึ่ง แล้วความจริงอันนี้มันจะเป็นอริยสัจจะขึ้นมาได้ไหม

ถ้ามันจะเป็นอริยสัจจะขึ้นมาเห็นใหม่ เราขวนขวายของเรา ทุกข์.. ขี้ทุกข์ขี้ยาก ขนาดไหน ความทุกข์ความยากนะ ความทุกข์ความยากอย่างนี้ ความทุกข์ความยากในธรรมวินัยมันขัดเกลากิเลสใจ คูลิ ชุคคควัตถมันขัดเกลามาใหม่ ชุคคควัตถไม่ได้ฆ่ากิเลส ธรรมวินัยไม่ได้ฆ่ากิเลส แต่การกระทำของเรา มรรคญาณของเรามันจะฆ่ากิเลส

ธรรมวินัยเห็นใหม่ คูลิ ธรรมวินัยของพระพุทธเจ้านะ ในคูลิพระไตรปิฎกเต็มคูลิเลย เหมือนปิ่น เหมือนอาวุธปิ่นเก็บไว้ในคูลิ ไม่ได้ใช้สอยอะไรมันเลย แต่ถ้าเราปฏิบัติขึ้นมาเห็นใหม่ ปิ่นมันก็ปิ่นอยู่ในมือเรา ทุกอย่างอยู่ในมือเรานะ มีวิชาศึกษาจัดการได้เลย

นี่ก็เหมือนกัน ในสมาธิ ในปัญญาที่เกิดขึ้นกับเรา มันเป็นอาวุธที่ต่อสู้กับกิเลสได้ แต่ถ้ามันเก็บไว้ในคูลิ เก็บไว้ในคูลิโชว์เพื่ออวดเขา มันเป็นประโยชน์อะไรกับเราขึ้นมา นี้ สิ่งของมันเป็นความจริง สิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันจะเกิดกับเราเห็นใหม่ มันเกิดขึ้นมาแล้วมันชำระกิเลสของเรานะ มันเป็นประโยชน์กับเรา เราต้องสร้างสมขึ้นมา ศึกษาขึ้นมา

เวลาธรรมะสักัจฉา เอตัมมังคะละมุตตะมัง เราพูดคุยธรรมะกันได้ เราปรึกษากันได้ แต่มุมมองของคนถ้าไม่เหมือนกัน เราอย่าเอามาโต้แย้งมาเถียงกันให้มันฟุ่มเฟือย เสียเวลา อาวุธของใครของมัน ความถนัดของใครของมัน เราไม่มีสิ่งใดเลย เรามีมิดเล่มหนึ่ง มิดเล่มหนึ่งใช้ทำประโยชน์ได้ทั้งนั้นละ มิดเล่มนี้ใช้ทำอาหารก็ได้ ใช้เป็นอาวุธต่อสู้ข้าศึกก็ได้ เจตัตว์ร้ายใช้ต่อสู้ก็ได้ นี่พูดถึงเป็นธรรมนะ

แต่พระเราทำอะไรๆ ไม่ได้ พระเราเห็นใหม่ คูลิ เวลาพระเราอยู่ในป่าในเขาถ้าเจตัตว์ร้ายอะไรต่างๆ เห็นใหม่ มันก็ปลงธรรมสังเวชเท่านั้นละ ถ้ามีเวรมิกรรมก็เอาไปเลย เสือมันจะกินก็ให้มันกินไปซะ เราไม่ต่อสู้ เรามีมิดเล่มหนึ่งเราก็ไม่ต่อสู้กับเขา

แต่ถ้าเป็นกรรม คำว่าต่อสู้คือกรรมะกับกิเลสมันต่อสู้กัน เพราะฉะนั้นกรรมะกับกิเลสมันต่อสู้กันนะ เวลากรรมมันเกิด เวลาปัญญามันเกิด มันมีการขัดแย้งกัน มีการหาเหตุผลระหว่างกรรมกับกิเลสมันต่อสู้กัน กิเลสกับกรรมมันหาเหตุผลเพื่อขัดแย้งกัน อย่างนั้นมันเป็นกรรม

แต่การกระทำโดยข้อเท็จจริงในสังคมชีวิตประจำวันมันเป็นไปได้ สิ่งที่มีมันเป็นไปได้เห็นใหม่ ว่าอาวุธจะไปยิงใครๆ นะ พระพุทธอย่างนี้ได้อย่างไร พระพุทธมันพูดถึงเปรียบเทียบเป็นบุคลาธิษฐานให้เราโน้มเข้ามาในหัวใจใจ ถ้าหัวใจเรามีความเป็นจริง หัวใจเราเป็นสัจจะความจริง เห็นใหม่ นี่สิ่งที่ว่ากิเลสมันเป็นอย่างไร ชื่อว่ากิเลสมันเป็นอย่างไร มันไม่เคยเห็นนะ แล้วเวลาฆ่ากิเลสมันฆ่ากันอย่างไรเห็นใหม่

เวลาเราเทียบเคียงขึ้นมาให้เป็นบุคลาธิษฐาน ให้เห็นเป็นรูปธรรม แต่ตามความเป็นจริงมันก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ เป็นอย่างนั้นจริงๆ เพราะสติรับรู้ได้จริงนะ สมาธินี้แหม มีความสุข มีความรับรู้ได้จริง ความสุขมันมีกับเราจริงๆ แล้วมันจับต้องได้สิ่งใดๆ เห็นใหม่ มันเป็นการต่อสู้กันนะ

มันเปรียบเทียบเหมือนการใช้อาวุธต่อสู้กัน แต่มันเป็นธรรมอาวุธ อาวุธโดยปัญญา มันฟาดฟันไป ดูที่ว่าดาบเพชรที่มันฟาดฟันกิเลส มันเกิดมาจากไหนล่ะ ดาบเพชรมันเกิดมาจากไหน มันเกิดมาจากปัญญาญาณ มรรคญาณ ปัญญาญาณที่เกิดขึ้นมา มรรคญาณเราก็อ่ามรรคนะ เวลามรรคพูดถึงทุกข์เป็นวิทยาศาสตร์เห็นใหม่ เลี้ยงชีพชอบ งานชอบ สติชอบ ปัญญาชอบ เราก็ต้องให้เป็นรูปธรรมทั้งหมดเลย จับต้องได้เลย ต้องมีอาชีพเลย เลี้ยงชีพชอบ ต้องมีสัมมาอาชีพะ ต้องประกอบสัมมาอาชีพะ

แล้วเวลาเลี้ยงชีพชอบ เวลาเลี้ยงความรู้สึกรวมกับใจมันเป็นสัมมาอาชีพะใหม่ เวลาถ้าจิตใจมันละเอียดเข้าไปนะ มรรคมันละเอียดเข้าไป มันมีเหตุผลมีเหตุอีกชั้นหนึ่ง มันมีเหตุผลอีกเหตุผลหนึ่ง เหตุผลอีกชุดหนึ่ง ชุดที่ละเอียดกว่าจากภายนอก

ทีนี้โลกเขาคุยกันด้วยรูปธรรมที่จับต้องได้จากภายนอกเห็นใหม่ อาชีพคือการสัมมาอาชีพะ คือการประกอบอาชีพ แล้วอาชีพที่ว่าเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง อาชีพที่เลี้ยงปากนี้ อาชีพอะไร นี่อาหาร กวฬิงการาหาร อาหารในคำข้าว แล้ววิญญาณาหาร อาหารของใจ มันเป็นอย่างไรร

สิ่งที่ยังจับต้องไม่ได้ ยังพิสูจน์ไม่ได้เห็นไหม ถ้าเป็นภิกษุบวชใหม่ ภิกษุที่เราเทียบเคียงมาจากวิทยาศาสตร์มันก็ ชื่อ ! มันก็เทียบเคียงออก ส่งออกเห็นไหม แล้วถ้าภิกษุที่ประพฤติปฏิบัติมา ถ้าใครทำจิตสงบของเรามา แล้วจิตของเราเคยเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เคยได้ต่อสู้ด้วยวิปัสสนา ได้ใช้ปัญญาแล้วนี่ มันมีความรู้สึก ความคุยกัน มันเป็นคนละชุดกัน

ถ้าคนละชุดกัน ชุดหนึ่งอยู่ข้างนอก ชุดหนึ่งอยู่ข้างใน วุฒิภาวะของจิตมันต่างกัน อย่างนี้ ถ้ามันต่างกันอย่างนี้ คำพูดต่างกันอย่างนี้ เวลาทำความเข้าใจ เราต้องทำความเข้าใจ เข้าใจ ชั้นอย่างหยาบ ชั้นอย่างกลาง ชั้นอย่างละเอียด ชั้นเห็นไหม ดูชั้นสี ในชั้น ยังมีชั้นอีกหรือ ถ้าในชั้นยังมีชั้นมันก็จิตคนละดวงนะสิ มันก็ว่ากันไป

จิตดวงนี้ได้พิจารณาไปแล้วคือจิตดวงนี้ เขาไม่คิดว่าจิตมันเหมือนกับหอม เหมือนกับหอม.. เปลือกหอมเห็นไหม แต่ละชั้น เขาปอกแต่ละชั้นๆ เข้าไปนะเห็นไหม กิเลสนะมันมีหยาบ มีกลาง มีละเอียดนะ

จิตของเราเหมือนลูกมะพร้าว ถ้าใครลอกเปลือกมะพร้าวออกเห็นไหม โดยสมุจเฉทปหาน ชำระพิจารณากายจนขาดออกไปเป็นโศคาบัน

เปลือกมะพร้าว ปอกเปลือกมะพร้าวออกไปแล้วเห็นไหม ใครชำระกะลามะพร้าว สิ่งต่างๆ ที่เราชำระ เราลอกออกไป เปลือกออกไป ถ้ามันเป็นการสมุจเฉทๆ มันปอกเปลือกได้หมดเห็นไหม นี่สภิกขาคามี !

อนาคามีเห็นไหม เนื้อมะพร้าวที่เราเข้าไป เนื้อมะพร้าวนี้มันมีคุณค่าที่สุดนะ มันเป็นประโยชน์ที่สุด มันเป็นอาหาร ไปทำอุตสาหกรรมก็ได้ ไปทำสิ่งต่างๆ ได้ กามราคะเห็นไหม กามราคะ สิ่งที่เป็นกามใน โอิชะ มันมีรสมีชาตินะ กามโอิชะนี้จิตใจมันติดพัน อยู่ในวิภูสงสาร

วิภูสงสาร กามภพ รูปภพ อรูปภพ เป็นวิภูสงสารที่จิตมันเวียนตายเวียนเกิด แล้วเวียนตายเวียนเกิดนี่เป็นสถานที่ เป็นวิภูชะเห็นไหม แล้วสิ่งที่ไปมันอะไรไปละ ก็จิตดวงนี้มันเวียนไปในวิภูสงสาร มันเกิดในกามภพ รูปภพ อรูปภพ มันเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม ใครว่าจะมีหรือไม่มีมันเป็นเรื่องของคำว่าไง

แต่เวลาจิตมันเป็นไปมันมีเหตุผลของมัน มันจะเป็นเทวดา อินทร์ พรหม เพราะอะไร เพราะบุญกุศลของมัน มันถึงเป็นเทวดา อินทร์ พรหม เพราะบุญกุศลมันเกิดจากไหน มันเกิดจากจิต จิตมันเกิดจากไหน เกิดจากจิตมีเจตนาในการทำบุญกุศลของเขา สิ่งที่เป็นบุญกุศลนั่งภาวนา จิตมันเป็นสมาธิขึ้นมาเห็นใหม่ สิ่งนี้มันอยู่เข้ามาในจิต แล้วถ้าจิตมันมีข้อมูลเข้ามาอย่างนี้ จิตมันมีบุญกรรมอย่างนี้ มันก็ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม

จิตไปตกนรกอเวจีเห็นใหม่ จิตทำลายคนอื่น จิตสร้างแต่เวรแต่กรรม จิตมีแต่ทำลายความบาดหมางของจิตดวงนั้น จิตดวงนั้นมันได้สะสมข้อมูลในทางที่ชั่ว ในทางสิ่งที่เป็นทุกข์ ในทางสิ่งที่เป็นอกติ มันมีกำลังของมัน เวลามันตายไปจิตเห็นใหม่ ตัวจิตวิภูสงสาร จิตนี้มันก็ตกไปในที่ต่ำ เพราะจิตดวงนี้กำลังของมันๆ เป็นอกุศล มันเป็นจิตที่ถูกกดถ่วง กดถ่วงมันก็ตกไปในนรกอเวจีต่างๆ เห็นใหม่ นี่วิภูสงสาร จิตนี้มันเกิดมันตาย

พอจิตนี้มันเกิดมันตาย จิตนี้มันเวียนตายเวียนเกิดในกามภพ รูปภพ อรูปภพ นี้เนื้อมะพร้าว เพราะเนื้อมะพร้าวมันอยู่ในกาม โสมะ มันเกิดต่างๆ เห็นใหม่ ถ้าเราพิจารณาของมัน ทำลายด้วยปัญญาญาณของมัน เนื้อมะพร้าวทำลายเนื้อมะพร้าวนี้ทั้งหมดเลยเห็นใหม่ มันปอกออกไปนี่มันเหลือแต่น้ำมะพร้าวกับใจมะพร้าว น้ำมะพร้าวมันจะอยู่ได้ไหม มะพร้าวมันเป็นลูกขึ้นมาเนะ มันมีน้ำมะพร้าว มีเนื้อมะพร้าว มีกะลามะพร้าว มันถึงมีเปลือกมะพร้าว

จิตนะเวลามันลอกเข้าไปเป็นชั้นๆ มันลอกอย่างไร มันใช้ปัญญาอย่างไร มันถึงลอกของมันได้ เวลามันลอกเข้าไปมันเห็นจิตนะ จิตดวงเดียวๆ มันจะซ้อนกันได้อย่างไร จิตนอก จิตใน ภายในกาย จิตในจิต มันพูดเป็นโวหารไปนี่

โวหารมันเป็นโวหาร ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเนะ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามรรค ๘ ผล ๔ วางไว้ตามความเป็นจริง แต่ที่พวกเราตีความกันว่าเราจะไม่คิดออกนอกกรอบเห็นใหม่

เวลาพูดถึงพุทธพจน์ ใครกล่าวต่อพุทธพจน์ พระภิกษุเห็นใหม่ สิ่งใดที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้ แล้วเราไปตัดทอน ภิกษุสวด ๓ หน ถ้ายังไม่ถอนความคิดนั้นเป็น

อาบัติสังฆาทิเสส ภิกษุตัดตอนหรือภิกษุเพิ่มเข้าไปในพุทธพจน์นั้น ในบาลีภิกษุไปแต่งเติมเข้าไปเห็นใหม่ ภิกษุสวดถึง ๓ คน ในสังฆาทิเสสเห็นใหม่

สิ่งต่างๆ พุทธพจน์เราไม่ได้ตัดตอนพุทธพจน์ เราไม่ได้เปลี่ยนแปลงพุทธพจน์ แต่ขณะที่เราประพฤติปฏิบัติขึ้นไปนะ ปัญญาของเรามันชำแรก มันมีข้อเปรียบเทียบ มันเป็นปัญญาของเรา มันเป็นปัญญา

เหมือนงานนะ เราทำหน้าที่การงาน งานก็บอกทำงานนี้ให้เสร็จ แล้วก็ให้อุปกรณ์มาไม่พอ หรืออุปกรณ์ให้มามากเกินไปแล้วทำงานไม่เสร็จจะทำอย่างไรละ แล้วมันอุปกรณ์ไม่พอ เราก็ต้องหาอุปกรณ์นั้น หาสิ่งนั้นมาประกอบขึ้นมาให้งานนั้นสำเร็จให้ได้ใช่ไหม

ในการประพฤติปฏิบัติของเรา ศีล สมาธิ ปัญญา ขึ้นมานี้ ถ้าปัญญามันเกิดขึ้นมาไม่ได้ สมาธิมันไม่มีขึ้นมา เรากลับมาทำความสงบของใจขึ้นมา เราจะมีเทคนิคอย่างไรทำใจของเราขึ้นมา เราทำวิธีการของใครก็ได้ มันไม่ได้กล่าวคู่พุทธพจน์ ไม่ได้ไปเพิ่มพุทธพจน์ หรือไปตัดตอนพุทธพจน์

มันเป็นประสบการณ์ของจิตที่เรากระทำของเรา มันขาดแคลนสิ่งใด สิ่งใดที่ทำได้ขึ้นมาแล้วมัน ไม่ได้ผลขึ้นมา เราสร้างขึ้นมา เราพยายามต่อเติมการกระทำของเรา เราไม่ได้ไปต่อเติมไปแก้ไขพุทธพจน์ !

พุทธพจน์ก็คือพุทธพจน์นั้นแหละ เป็นทฤษฎี ธรรมะที่เราเคารพบูชาทั้งนั้นล่ะ แต่การกระทำของเรามันสำเร็จไม่ได้ มันเป็นไปได้ไม่ได้ มันขาดแคลนอะไรนะ

คุณ เราสร้างตึกสร้างบ้านขึ้นมา เราไม่มีนั่งร้านขึ้นไป สร้างชั้น ๒ ชั้น ๓ ขึ้นไป ไม่มีนั่งร้านจะทำอย่างไร แล้วจะทำอย่างไรนี้ เรามอกจะไปแก้ไขพุทธพจน์ ไม่ใช่แก้ไขพุทธพจน์ ไม่ใช่ !

พุทธพจน์ก็ สาธุ.. พุทธพจน์เป็นทฤษฎีสมบูรณ์แบบ สมบูรณ์แบบนั้น แต่การกระทำของเรา มันเป็นเพราะความอ่อนแอ อย่างจิตของเรา จิตของเราเป็นอะไร จิตของเรามีน้ำหนักอย่างไร เราทำหน้าที่การงานอะไร ถ้าทำหน้าที่การงานของเรา น้ำหนักการ

งานของเราเฉพาะงานนั้นนะ เฉพาะงานอย่างนั้นมันต้องใช้อุปกรณ์อย่างนั้นมาประกอบ
ขึ้นมามันถึงจะเป็นงานชิ้นนั้นขึ้นมาได้

แล้วถ้ามันไม่มี มันไม่มีพุทธพจน์.. พุทธพจน์มันเป็นทฤษฎี มันไม่มีวัตถุ นี่ศีล
สมาธิ ปัญญา เป็นชื่อทั้งนั้นล่ะ แต่วัตถุประสงค์เราต้องการของเราขึ้นมา ศีล สมาธิ ปัญญา
เอามาจากไหน ถ้าจิตของเรามันไม่ใช่ปัญญาขึ้นมา จิตของเราไม่รู้คิดค้นขึ้นมา ปัญญา
มันมาจากไหน พุทธพจน์มันก็อยู่ในตัวนั้นแหละ ให้อุปกรณ์อย่างนี้มันก็ต้องมีขึ้นมา
กับเรานั่นแหละ มันต้องเกิดขึ้นมากับเรา แล้วขึ้นมากับเราๆ จะทำอย่างไร เห็นไหม

เนื้อมะพร้าวมันต่อสู้รุนแรงมาก แล้วทำวิปัสสนาญาณจนมันทำลายหมดนะ เห็น
ใหม่ จิตของเราแต่ลอกออกจากเปลือก จากกะลา จากเนื้อ เข้าไปสู่ น้ำของมัน สู่ใจ
มะพร้าว มันอ่อนโยนมาก มันละเอียดอ่อนมาก ความละเอียดอ่อน ปัญญา มันจะ
ละเอียดอ่อนของมันเข้าไป แล้วเข้าไปต่อสู้กัน ทำลายกัน ทำลายถึงที่สุดเห็นใหม่ ทำลาย
หมด ทำลายจิตทั้งหมดนะเห็นใหม่ มันยิ่งขวยยิ่งสะอาด ยิ่งทำลายหมดยิ่งผ่องแผ้ว ยิ่ง
ทำลายยิ่งสะอาดบริสุทธิ์

สิ่งที่เป็นคุณงามความดีของเราเกิดจากการกระทำของเรา ถ้าคนที่ประพฤติปฏิบัติ
แล้วมีหน้าที่การงานของเราขึ้นมา นะ ทางจงกรม ทางนั่งสมาธิภาวนา เลื่อม ! พระ
เป็นสังฆะ เป็นสงฆ์ เป็นหมู่คณะ งานของส่วนรวมเราก็กู้ช่วยกัน แต่พอแยกไปแล้วเห็น
ใหม่ จะเข้าทางจงกรม จะเข้านั่งสมาธิ จะพยายามสู้ของเรา

แคดออกฝนตกอย่างไรถ้าจิตมันดีขึ้นมามันจะหาทางของมันเพื่อ... เหมือนเรา
ทำอาหาร ถ้าเราทำอาหาร เราประกอบเป็นอาหารเสร็จขึ้นมา อาหารนั้นจะเป็นอาหารให้
เรารับประทานได้

จิตก็เหมือนกัน ถ้ามันทำความสงบของใจขึ้นมาได้มันก็มีความสุขของมัน ถ้า
ปัญญาของมันสักกรอบหนึ่ง มันพิจารณาของมัน ไปรอบหนึ่ง มันปล่อยวางของมัน มันก็มี
ความสุขของมันเห็นใหม่

งานของเรานะ งานตักตปทาน งานการต่อสู้กับกิเลส มันเป็นงานของเราเรา
ต่อสู้กับเรา เพื่อประโยชน์กับเรา สิ่งนี้มันเป็นหน้าที่ของเรา นี่เป็นงานของพระนะ

งานข้างนอกเห็นไหม ธรรมวินัยเขาบัญญัติไว้แล้วเห็นไหม สิ่งใดที่เป็นครุภัณฑ์ สิ่งใดเป็นลหุภัณฑ์ต่างๆ เป็นของของสงฆ์ ของสงฆ์ต้องดูแลรักษา รักษาเพราะอะไร เพราะสังคัม คนเกิดมาโดยสมมุตินะ พระก็มีชีวิต พระก็มาจากคน คนมาบวชพระก็ต้อง มีปัจจัยเครื่องอาศัย แต่ปัจจัยเครื่องอาศัยพอแต่สมณสาธูป เราทำของเราเพื่อสมณสาธูป เพื่อความเป็นอยู่ของเราเห็นไหม

แล้ววัด.. วัดวาอารามมันเป็นที่พักอาศัย มันเป็นที่สาธารณะ เป็นที่ใช้สอย ประโยชน์กับสังคัม กับโลกเขา เขาจะมาอาศัยสังคัมของโลกเขาๆ ต้องพัฒนาตัวเขา ขึ้นมา เพราะบ้านไม่เหมือนวัด และบ้านก็คือบ้าน เขาอยู่บ้านของเขา เขาจะใช้ชีวิตของเขา นั่นมันเรื่องบ้านของเขา เขาจะเข้ามาอยู่วัดแล้ว เขาต้องพัฒนาหัวใจของเขาขึ้นมา ครั้งหนึ่ง เพื่อให้เข้ามาอยู่ในเขตอาวาส เขตคามวาสีเห็นไหม สิ่งที่เราไม่มีบ้าน ไม่มีเรือน กั้น

ถ้าเขาพัฒนาขึ้นมาก็เพื่ออาศัย เราดูแลรักษา ดูแลรักษาเพื่อ ! เพื่อความสงบสงัด เพื่อคุณงามความดี นี่เพื่อความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของเราละ

ชีวิตประจำวันนะ วันคืนล่วงไปๆ เหมือนยักษ์ เห็นไหม ยักษ์มันมีตานะ มีดกับ สว่าน มีดกับสว่าน มันกินชีวิตของเรา กินทุกๆ คน ไปนะ มันกินไปทุกอย่างเลย

ชีวิตของเรามันต้องหมุนไปอยู่แล้ว เราจะบวชหรือไม่บวช จะมาวัดหรือไม่มาวัด ชีวิตมันก็เกิดแล้วก็ตาย มันก็ต้องหมุนเวียนไปอย่างนั้น แต่หมุนเวียนไปได้ประโยชน์ สิ่งใดตกค้างมาในหัวใจ

แต่ถ้าเรามีประโยชน์ของเราขึ้นมาเห็นไหม เหมือนนักกีฬา นักกีฬาถ้าลง สนามแข่งขันกีฬา แล้วถ้าเกิดมีโอกาสแล้วได้ชัยชนะขึ้นมาเห็นไหม ชัยชนะนั่นคือ ประโยชน์นะ ได้ประโยชน์ ได้รางวัล ได้ต่างๆ ขึ้นมา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราไม่ใช่กีฬาเห็นไหม เราก็ไม่ได้เข้าไปในกีฬานั้น เราเป็นผู้ ดูเขาแข่งขัน เราเข้าไปในกีฬาเรามีแต่เสียประโยชน์ เพราะเราต้องเสียเงินเข้าไป ถ้ามันมี การแข่งขันเราจะต้องมีแพ้ มีชนะ และมีเสียผลประโยชน์กันทั้งนั้นแหละ

นี่เหมือนกัน ชีวิตของเราถ้าเราไม่ได้ประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา เราไม่หาสิ่งที่
เป็นประโยชน์กับใจของเราขึ้นมา เราจะเอาอะไรเป็นประโยชน์กับเรา ดายมาแล้วเห็น
ใหม่ เกิดมาสว่างไปมืด เกิดมามีมืดไปสว่างเห็นใหม่ สิ่งต่างๆ เราจะทำอย่างไรของเรา
ขึ้นมา ชีวิตนี้เราจะเชื่อหรือไม่เชื่อมั่นเป็นความคิดอันหนึ่ง

แต่ถ้าเป็นความจริงอันหนึ่งนะมันพิสูจน์ได้ พิสูจน์ได้ เวลาจิตมันเป็นไปนะ
บุพเพนิวาสานุสติญาณ จิตมันเห็นสิ่งที่ล่วงมานี้ มันล่วงมาอย่างไร มันลอยมาจากฟ้า
หรือ

ครูบาอาจารย์ท่านพูดบ่อย “ถ้าคนเรานะ ถ้าตายแล้วสูญมานั่งตรงนี้ได้อย่างไร ที่
เกิดนี่อะไรมันมาเกิด สิ่งที่มาเกิดอยู่นี้เอาอะไรมาเกิด แล้วเวลาตายไปทุกคนก็เห็นว่ามัน
ตายไปใช่ไหม”

แต่เกิดขึ้นมานี้ เราก็เห็นกันทางวิทยาศาสตร์ แต่เราไม่เคยเห็นว่าจิตมันเกิด
อย่างไร แต่เวลาพิจารณาไปเห็นอารมณ์มันเกิดเห็นใหม่ คุณสิ อารมณ์หนึ่งก็ชีวิตหนึ่งๆ วัน
หนึ่งนะอารมณ์ความรู้สึกมันเกิดในใจเราก็รู้ก็พ้นครั้ง เราเห็นตัวมันใหม่ เราได้
ประโยชน์อะไรจากมันใหม่ เราไม่ได้ประโยชน์จากมันได้แต่โทษจากมัน

ได้โทษจากมันเพราะอะไร เพราะพอคิดแล้วมันเสียใจ มันทุกข์ใจ นั่นนะได้แต่
โทษจากมันไง โทษที่มันคิดแล้ว มันถ่ายไว้ มันเอาความเสียใจ ทุกข์ใจ ไว้ในหัวใจของ
เราเห็นใหม่

แต่ถ้าเป็นธรรมดา เราต่อสู้กับมัน เราจะเห็นการเกิดการดับของมัน ถ้ามันเห็น
เกิดการดับ เกิดเพราะอะไร แล้วมันดับไป มันดับไปมันก็คลายทุกข์ไว้ให้ แต่ถ้ามันดับไป
โดยปัญญาญาณนะ ปัญญาญาณได้ชำระล้างมันนะ มันดับไปพร้อมกับมันถอนทุกข์เลย
มันจะทุกข์ได้อย่างไร ในเมื่อเรารู้ทันมัน มันปล่อยวาง เรารู้ทันมัน เราแก้ใจมัน

เหมือนเขามาถ่ายทุกข์ไว้ในบ้านเรา ถ้าเราไม่เห็นมันก็ส่งกลิ่นเหม็นในบ้านเรา ถ้า
เราเห็นเราไล่ออกไปมันจะถ่ายได้ไหม นี่ก็เหมือนกัน ถ้าปัญญาเราไล่ทันมัน มันจะเติม
ทุกข์ในใจเราได้ไหม ทุกข์ในหัวใจมันจะเป็นไปได้ไหม เพราะอะไร เพราะมัน โง่ ๒ ชั้น
ไง ทำไมเราต้องไปแบกรับภาระในเรื่องของเขา ในใจของเรา เราก็ดูแลใจของเรา ถ้าเรา

ดูแลใจของเรา เรารักษาใจของเราได้แล้วเห็นไหม นี่ ๒ ชั้นใจ ใจเรานี้เราว่ารักษาใจเรา
ไหม มันก็สบายอยู่แล้ว จบ!

แล้วมันเรื่องข้างนอกนะไปปรับทำไมล่ะเห็นไหม แต่ถ้าเราไม่รู้ เราไม่รู้สิ เพราะ
มีสิ่งใดกระทบขึ้นมาจะไม่รู้ไม่ได้ เสียศักดิ์ศรี เห็นไหม ต้องรู้อย่างนั้นๆ นี่ใจ ๒ ชั้น ๓
ชั้น ใจ ๒ ชั้น ๓ ชั้นเพราะอะไร เพราะว่าเราไม่เข้าใจตัวเรา

แต่ถ้าเราเข้าใจตัวของเรานะ เราเข้าใจหมด เข้าใจสิ่งต่างๆ หมด โลกเป็นอย่างนี้
เราอยู่กับโลกเขา โลกเขาเป็นอย่างนี้ ถ้าโลกเป็นอย่างนี้ นี่ปัญญามันไล่ทันเข้ามาเห็นไหม
มันถอนหมด มันละหมด มันทำลายได้หมด มันทำได้จริงนะ

เห็นเราพูดอย่างนี้ พูดอยู่ทุกวัน ก็พูดอย่างนี้ พูดซ้ำๆ ซากๆ นี่รู้ทุกข์ ถอนทุกข์นี้
แล้วปฏิบัติมาทำไมเราทำไม่ได้ อย่างนั้นล่ะ ถ้าทำไม่ได้ อย่างนั้นแสดงว่าคนพูดโกหก ถ้า
คนพูดโกหก เราทำให้ได้จริงสิ แล้วพิสูจน์มันสิ ทำแล้วทำไมมันไม่เป็น อย่างนั้น

พอทำแล้วนะ เหมือนต้มน้ำเลย น้ำที่ของเราคือรักษาไฟ บอกว่าน้ำต้องเดือดๆ
รักษาไฟ คุณสิ มันจะเดือดไหม รักษาไฟไป ถ้ามันไม่เดือดแล้วเรามาว่ากัน ทีนี้พอรักษา
ไปๆ มันก็เดือดให้เห็นใจ พอทำไปจิตมันก็สงบใจ จิตมันสงบเพราะจิตมัน..

นี่เวลาจิตสงบ เวลามันมาหาเราเห็นไหม ทุกคนมา จิตเป็นอย่างนั้น จิตดีขึ้นๆ มัน
ก็บอกอยู่แล้วเห็นไหม เพราะน้ำมันมีความอุ่นขึ้นมา มันมีความร้อนขึ้นมาเราก็เห็นนะ
ไอน้ำมันขึ้นนะ พอไอน้ำมันขึ้นต่างๆ มันเป็นไปเห็นไหม มันเป็นจริงทั้งนั้นนะ เพียงแต่เรา
รักษาไฟได้ไหม เรามีสติสัมปชัญญะได้ไหม เราสู้กับมันได้ไหม

ถ้าเรารู้กับมันได้ ถ้าทำถึงที่สุดแล้วมันไม่ได้ เออ.. นี่โกหก โกหก หลวงตาท่าน
พูดบ่อย “ถ้าโกหกจะพาไปฟ้องพระพุทธเจ้า จะไปประท้วงพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้า
โกหก” สิ่งนี้มันพิสูจน์ได้ มันพิสูจน์ได้นะ

ถ้าเราเป็นสุภาพบุรุษ เราเป็นความจริงนะ ของมันมีอยู่ใจ ใจเราก็มียู่ ทุกข์มันก็มีอยู่
ความดีใจเสียใจมันก็มีอยู่ มันพิสูจน์ได้ทั้งนั้นล่ะ ทำไมเราไม่พิสูจน์ ทำไมเราไม่ทำ
ถ้าเราทำขึ้นมาจะ ทุกข์ไหม.. ทุกข์ เพราะการฝืนตนเองนะลำบากที่สุด

คุณิ สิ่งที่เป็นวัตถุต่างๆ เห็นใหม่ เวลาน้ำท่วมต่างๆ เขาแก้ไขเขายังป้องกันได้ เต็มที่เลย แล้วนี่เวลามันท่วมใจละ ก็เลศตัมหาความทะยานอยากมันท่วมหัวใจ มันไม่รู้ จะทำอะไร มันหัวทกกันขวิดเลยนะ

แต่ ! แต่ถ้าคนเรานะ มันเห็นร่องเห็นรอยใจ น้ำท่วมเห็นใหม่ เรายังเห็นร่องรอย ว่าน้ำมันสูงแค่ไหน มันจะมีสิ่งตะกอนที่มันตกไว้ให้เห็นเลยว่่าน้ำสูงแค่ไหน ท่วมได้ถึง ไหน

นี่ก็เหมือนกัน เวลามันทุกขณะ เวลามันผ่านไป คุณิ มาเปรียบเทียบกัน เปรียบเทียบ กันว่าเวลามันทุกข่มันทุกข่แค่ไหน แต่เวลามันปล่อยมันมีความแตกต่างอย่างใด แล้วก็ เอมมาเทียบกัน แล้วชีวิตจะเลือกเดินอย่างไร จะเลือกในทางไหน จะเลือกในสิ่งที่ดี อย่งไร

ถ้าเลือกเดินในทางต่อสู้เห็นใหม่ ในทางต่อสู้ หน้าที่การงานเราก้ทำของเรา ตั้ง เวลาของเราไว้ นั่งสมาธิภาวนาของมัน สู้.. สู้กับเรามันเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าสู้กับเรา เราเห็นของเรานะ เราพิสูจน้ได้กับเรานะ คุณิ ลมพัดมาผิวเรารับรู้เราก้เย็นแล้ว

ถ้าจิตมันปล่อยขึ้นมามันก็ เป็นไปตามนี้ แล้วมันปล่อยอย่างไร มันต่อสู้อย่างไร มันถึงเป็น ได้อย่างที่มันเป็นในปัจจุบันนี้

นี่มันไม่ต้องไปหาที่อื่น มันหาได้ในหัวใจของเรา มันหาได้เห็นใหม่ เวลาบวชเราก้ไปบวชกับอุปัชฌาย์อาจารย์เห็นใหม่ เราก้เอาร่างกายและจิตใจนี้ไปขออุปัชฌาย์บวช อุปัชฌาย์บวชก็ยกเข้าหมู่เป็นพระสงฆ์ เป็นสมมุติสงฆ์ เป็นพระของเราแล้ว

ทีนี้ในทางปฏิบัติเห็นใหม่ อริยสงฆ์ จิตที่มันจะเป็นสงฆ์ขึ้นมามันก็อยู่ในหัวใจ ของเราเห็นใหม่ อันนั้นอุปัชฌาย์ยกเข้ามาณะ อันนี้ อริยสังฆมันจะยกเข้าณะ ธรรมชาติ เวลา เกิดมานี้ จิตนี้มันกลั่นออกมาจากอริยสังฆ จิตนี้มันกลั่นออกมาจากความจริง ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มรรคญาณมันกลั่นเราก้ออกมา ถ้าจิตนี้มันกลั่นออกมาจากอริยสังฆ ออกมาให้เป็นประโยชน์กับเรา ทำไมเราไม่พิสูจน้

ถ้าเราพิสูจน์เห็นใหม่ กาลเวลายันล่วงไปแล้ว พรหมาก็ผ่านไปแล้ว โอกาสข้างหน้ามันจะเข้ามาอีกพรหมานิ่งแล้ว มันก็เวียนกันอยู่อย่างนี้ พรหมาวียนตายเวียนเกิดไปอย่างนี้ มันก็เป็นของมันไป นี่สมมุติ

แต่ความจริงของเราละ ชีวิตจริงของเราละ ชีวิตจริงของเราเห็นใหม่ มันพิสูจน์แล้วมันก็เป็นผลประโยชน์กับเรา กาลเวลายันล่วงไปนะ ตอนนี้น้ำมันผ่อนคลาย ทุกอย่างมันผ่อนคลายหมดเลย แล้วความเป็นไปของชีวิต ความเป็นไปของจริง ถ้าเวลายันทุกซ์มันยากนะ เวลาเราไปเที่ยวป่าเที่ยวเขา ใครมีความขัดแย้ง มีความขัดข้องหมองใจไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ให้นึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์”

ถ้าคิดถึงพระพุทธ เห็นใหม่ พุทโธๆ นี่คิดถึงพุทธะ ให้มันมีที่เครื่องอาศัย ถ้ามันยังมีความกลัว กลัวผี กลัวต่างๆ ยังสู้ไม่ได้ให้คิดถึงพระธรรม ให้นึกถึงพระสงฆ์นะ ท่องพุทโธๆ ธัมโมๆ สังโฆๆ นี่หาที่พึ่งเห็นใหม่ เวลาที่มีพึ่งขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเลย

“เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด อย่ามีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งเลย”

ธรรมคืออะไรละ สัจธรรมความจริงใจ กลัวมันเกิดจากอะไร เวลากำหนดพุทโธๆ แล้วกลัวหายไปมันเหลือแต่อะไร นี่สัจธรรม ความจริงที่มันเกิด เกิดจริงๆ ในหัวใจ แล้วมันดับไปในหัวใจของเรามันเหลือสิ่งใด เห็นใหม่

ถ้าเราเห็น เราจับต้องได้เป็นปัจเจกตั้ง ไม่มีใครบอก เรารู้ของเราชัดเจนมาก ถ้ารู้ชัดเจนมากเรามีที่พึ่งใหม่ เรามีที่พึ่งหรือยัง ถ้าเรามีที่พึ่งของเราเห็นใหม่ เรามีที่พึ่งแล้วเราไม่ต้องหวังพึ่งจากข้างนอกแล้ว เราหวังพึ่งใจของเราได้แล้ว เพราะใจของเรามันเห็นความกลัวที่มันเกิดขึ้นมาจากใจ แล้วมันก็ดับไปจากใจ แล้วมันเหลืออะไรไว้ มันเหลือใจที่เป็นเอกเทศไว้

ถ้าใจที่เป็นเอกเทศไว้ ใจที่มันออกรับรู้ ออกรับผัสสาไปเห็นใหม่ ใจมันได้ละสิ่งใดออกไป ปัญญามันได้ชำระสิ่งใดออกไป ถ้ามันชำระสิ่งต่างๆ ออกไปจากใจให้มันสะอาดออกมาขึ้นมายังเห็นใหม่ “เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด”

ภิกษุบวชใหม่ ภิกษุบวชเก่าก็แล้วแต่นะ ภิกษุบวชมาต่างๆ นี้อายุพรรษามันจะมากขึ้น ภิกษุบวชใหม่เห็นใหม่ มันยังเป็นของใหม่อยู่ สิ่งที่เป็นของใหม่อยู่บุญกุศลมันอึดเต็มนะ บวชใหม่ๆ มันมีความสุขขึ้น หัดนั่งสมาธิภาวนาช่วงนี้ มันยังเป็นเหล็กไฟที่มันเผาไฟแดงๆ มันควรจะตีเป็นมิด เป็นสมบัติไว้ใช้สอย

จิตใจคนเรามันอึดบุญกุศล มันยังสดชื่นอยู่ แล้วนั่งกำหนดพุทโธๆ อย่าปล่อยโอกาสคุณงามความดีอย่างนี้ให้หลุดไปเปล่าๆ นะ เวลาสดชื่นขึ้นมามันมีบุญกุศล เรานั่งกำหนดพุทโธ ของแปลกใหม่ไฉ ของที่เราพบเห็นใหม่ สิ่งต่างๆ ใหม่ นะ มันยังสดชื่น มันยังมีคุณค่า เราพยายามสร้างประโยชน์กับเรา

ภิกษุบวชเก่าเห็นใหม่ เหล็กมันเย็นซัดเย็นชา มันไม่มีอะไร พยายามเร่งไฟของเรา เร่งไฟของเราคือเร่งกำลังใจของเราใจ มีจิตใจ มีกำลังใจของเรานะ ถ้ามันเร่งลมเร่งไฟขึ้นมา มันแดงขึ้นมามันควรตีก็ต้องตี ตีเพื่อประโยชน์กับเรานะ ต้องทำอยู่อย่างนี้ เวลาเราก้าวเดินเห็นใหม่ มีเท้าซ้ายและเท้าขวา

ในการประพฤติปฏิบัติมีสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน สมถกรรมฐานเกิดที่ไหน.. เกิดที่ใจ ในตำราเป็นตำรา ถ้ามันเป็นความจริงเกิดที่ใจ ใจมันจะเป็นประโยชน์กับเรา เพื่อเป็นประโยชน์กับเรา เพื่อการกระทำของเรา เห็นใหม่

ภิกษุบวชใหม่ ภิกษุบวชเก่า บวชแล้วมีศีล ๒๒๗ เท่ากัน เป็นภิกษุเหมือนกัน เสมอกันโดยทิวเห็นใหม่ เสมอกันโดยความเป็นอยู่ต่างๆ ทิวเสมอกัน ความเห็นเสมอกัน สังคมเสมอกัน แล้วจะอยู่ร่วมเย็นเป็นสุข ความอยู่ร่วมเย็นเป็นสุขจากภายนอก ความกระทบกระเทือนจากข้างนอกไม่มี การประพฤติปฏิบัติจากภายในมันจะเรียบง่าย มันจะมีประโยชน์ขึ้นมา

การกระทบกระเทือนมันมี การประพฤติปฏิบัติมันก็มีผลโต้แย้งเห็นใหม่ ทำเพื่อเรา ทำเพื่อหัวใจของเรา มันจะเพื่อหมู่คณะ ทุกคนรักษาใจให้ดี ทุกคนรักษาเนื้อรักษาตัวของตัวให้ดี มันจะไม่กระทบกระเทือนกัน เพื่อประโยชน์กับสังคม เอวัง